

Asia

Komission tiedonanto: EU:n ilmailustrategia

Kokous

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe

Komissio antoi tiedonannon 7.12.2015. Tiedonanto esitellään EU:n liikenneministerineuvostossa 10.12.2015 asialistan kohdassa muut asiat.

Alankomaiden puheenjohtajakauden alussa (20.-21.1.2016) järjestettiin asiasta korkean tason kokous (Aviation Summit) Amsterdamissa.

Neuvosto on myös alkanut tammikuussa 2016 käsitellä osana EU:n ilmailustrategiaa annettua EASA-asetuksen uudistamista koskevaa ehdotusta.

Suomen kanta/neuvottelutavoite

Suomi tukee komission esittämiä painopiste- ja toimenpidealueita. Suomi yhtyy komission käsitykseen siitä, että ilmailulla on tärkeä merkitys EU:n talouden ja työllisyyden kehitykselle kuin liikennejärjestelmälle ja saavutettavuudelle. Suomi pitää myös tärkeänä, että liikennejärjestelmää ja matkaketjuja kehitetään kokonaisuutena digitalisaation mahdollisuuksia hyödyntäen ja tätä näkökulmaa tukevat myös komission esittämät painopisteet (mm. EU:n sisäisen saavutettavuuden sekä EU:n ja kolmansien maiden saavutettavuuden arviointi, lentoasemien ja muiden kulkumuotojen väliset matkaketjut sekä digitalisaation ja innovatioiden hyödyntäminen).

Suomi tukee turvallisuus- ja turvaamislainsäädännön kehittämistä kohti riski- ja suorituskykyperusteista lähestymistapaa niin, että sääntelyssä ja sen mukaisissa toimenpiteissä panostetaan erityisesti riskeihin.

Suomi myös yhtyy miehittämättömien ilma-alusten, muun uuden teknologian sekä digitaalisten palveluiden kasvumahdollisuuksiin. Suomi pitää tärkeänä, että näitä kasvumahdollisuuksia ei vaaranneta liian yksityiskohtaisella ja tiukalla sääntelyllä.

Suomi yhtyy komission käsitykseen siitä, että lentoliikenteen kasvumahdollisuudet ovat erityisesti Aasiassa. Suomi on kuitenkin huolestunut siitä, että neuvottelujen käynnistäminen EU-tason kattavista lentoliikennesopimuksista kolmansien maiden kanssa voi johtaa jäsenvaltioiden lentoyhtiöiden kasvun pysähtymiseen, koska neuvottelujen käynnistyessä jäsenvaltioilla ei ole enää sopimusneuvottelujen aikana oikeutta neuvotella kahdenvälisesti kolmansien maiden kanssa lentoliikenneoikeuksista ja niiden kasvattamisesta. Siksi Suomi pitääkin tärkeänä, että neuvotteluprosessi kolmansien maiden kanssa olisi mahdollisimman tiivis ja neuvottelut käynnistetään kolmansien maiden kanssa virallisesti vasta, kun maa on ilmoittanut todellisesta valmiudestaan neuvotella EU:n kanssa. Tarvittaessa neuvottelumandaatti voitaisiin myös

jakaa alustavaan valtuutukseen ja neuvottelut käynnistävään viralliseen mandaattiin, joka vasta jäädyttäisi jäsenvaltion oikeuden neuvotella kahdenvälisesti lentoliikenneoikeuksista kolmansien maiden kanssa. EU-tason neuvottelumandaatille voitaisiin myös asettaa voimassaoloaika. Neuvotteluja on myös säännöllisesti seurattava ja varmistettava, että neuvottelutulos ei vääristä EU:n ja kolmansien maiden lentoyhtiöiden välistä ja keskinäistä kilpailuasetelmaa.

Jos lentoasemadirektiivin (2009/12/EY) uudistaminen päätetään käynnistää, Suomi pitää tärkeänä, että se sallii jatkossakin ns. verkostoperiaatteen. Muuten lentoasemien hinnoittelua voidaan kehittää markkinaehtoiseen suuntaan.

Suomi pitää tärkeänä, että toisen sukupolven liikenteen biopolttoaineiden kehitykseen panostetaan niin, että niitä voidaan hyödyntää myös lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä.

Pääasiallinen sisältö

Komission julkaisema ilmailustrategia sisältää tiiviin tiedonannon ja laajemman tausta-asiakirjan EU:n ilmailutoimialan kilpailukyvyyn vahvistamisesta. Lisäksi komission on tarkoitus antaa osana ilmailustrategiaa ainakin ehdotukset ns. EASA-asetuksen (216/2005) ja lentoliikenneasetuksen (1008/2008) uudistamisesta. Komissio perustelee ilmailustrategian antamista sillä, että ilmailulla on keskeinen merkitys EU:n taloudelliselle kasvuille, työllisyydelle ja liikennejärjestelmälle. Ilmailutoimiala työllistää suoraan 1,4-2 miljoonaa ihmistä ja välillisesti jopa 4,8-5,5 miljoonaa ihmistä. Suora vaikutus EU:n BKT:hen on 110 miljardia euroa ja kerrannaisvaikutusten kautta jopa 300 miljardia euroa. EU:n lentoliikennemarkkinoiden vapauttaminen 1990-luvun alusta alkaen on osaltaan edistänyt toimialan kasvua. Komissio katsoo tiedonannossa, että EU:n ilmailupolitiikan uudelleen arviointia tarvitaan mm. lainsäädännöllisen viitekehyksen kehittämiseksi sekä toimialan kasvumahdollisuuksien edistämiseksi muuttuvassa toimintaympäristössä.

Komissio on tiedonannossaan esittänyt, että erityisesti seuraavilla osa-alueilla tarvitaan toimenpiteitä:

1) Toimialan kasvua vahvistetaan erityisesti palvelujen laatuja parantamalla sekä turvaamalla markkinoillepääsyn mahdollisuuksia kasvavilla markkinoilla:

- valtuutetaan komissio neuvottelemaan kattavista EU-tason lentoliikennesopimuksista Kiinan, ASEAN-maiden (Kaakkois-Aasian maiden), Turkin, Saudi-Arabian, Bahrainin, Yhdistyneiden arabiemiirien, Kuwaitin, Qatarin, Omanin, Meksikon ja Armenian kanssa;
- valtuutetaan komissio neuvottelemaan kahdenväliset lentoliikenteen turvallisuussopimukset erityisesti Kiinan ja Japanin kanssa;
- käynnistetään ilmailudialogi Intian kanssa;
- neuvotellaan EU-tason lentoliikennesopimuksiin reilun kilpailun lausekkeet sekä etsitään uusia keinoja kolmansien maiden ja niiden lentoyhtiöiden epäreilujen käytäntöjen estämiseksi;
- esitetään lentoliikenneasetuksen (1008/2008 ja erityisesti sen 4 artiklan) tulkintaa koskevat suuntaviivat lentoyhtiöiden omistajuutta koskevasta vaatimuksesta (EU-omistus yli 50 %) ja miten saataisiin lainsäädännöllistä varmuutta investointien näkökulmasta.

2) Kestävää kasvua rajoittavia esteitä poistetaan etenkin puuttumalla ilmatilan ruuhkautumiseen sekä kustannusten nousua aiheuttaviin ongelmiin:

- kannustetaan Euroopan parlamenttia ja neuvostoa hyväksymään ns. SES 2+-lainsäädäntö ja edelleen saattamaan SES-lainsäädäntö kokonaisuudessaan täytäntöön;
- lentoasemapalvelujen tehostamiseksi ja kapasiteettiongelmien poistamiseksi arvioidaan lentoasemamaksudirektiivin (2009/12/EY) uudistamistarvetta, maahuolintapalvelujen ja

maahuolintapalveludirektiivin (96/67/EY) toimivuutta ja uudistamistarvetta sekä pyritään viemään slot-asetuksen uudistaminen päätökseen;

- komission vuonna 2015 lentoasemista laatiman tutkintaraportin (Airport Observatory) pohjalta arvioidaan EU:n sisäistä ja EU:n ja kolmansien maiden välistä saavutettavuutta ja tarvittavia toimenpiteitä (mm. lentoasemien multimodaaliyhteydet);
- esitetään (EU:n lentoliikenneasetuksen 16 artiklan) tulkintaa varten tarkemmat suuntaviivat siitä, miten lentoliikenteen julkinen palveluvelvoite asetetaan.

3) Ylläpidetään EU:n korkea turvallisuus- ja turvaamisvaatimustaso siirtymällä kohti suorituskykyperusteista järjestelmää, jossa arvioidaan riskit ja oikea tasapaino kustannusten ja toimenpiteiden edellyttämien resurssien välillä:

- uudistetaan lainsäädännöllistä viitekehystä (EASA-asetusta) kohti riski- ja suorituskykyperusteista sääntelykehystä;
- EASA-asetusta uudistetaan myös niin, että turvallisuuden lisäksi myös turvaaminen sekä maahuolintapalvelut ja miehittämättömät ilma-alukset tulisivat EASA-asetuksen soveltamisalan piiriin; ja
- esitetään uudistettu Euroopan ilmailuturvallisuusohjelma.

4) Vahvistetaan sosiaalista agendaa ja luodaan korkean laatutason työpaikkoja ilmailutoimialalle:

- tuetaan ilmailun sosiaalista dialogia työntekijä- ja työnantajaosapuolten välillä erityisesti siviili-ilmailun sosiaalisen dialogin komitean puitteissa;
- vahvistetaan ilmailun työllisyyttä ja työpaikkoja koskevaa analyysityötä yhdessä jäsenvaltioiden kanssa ja kutsutaan mukaan eri intressitahot;
- julkistetaan ohje sovellettavasta työllisyyslainsäädännöstä ja siitä, mikä on toimivaltainen tuomioistuin työllisyyttä ja sosiaaliasioita koskevissa oikeustapauksissa;
- arvioidaan erityisesti ilmailun työehtoja koskevien sopimusten pohjalta tarvetta edelleen tarkentaa sovellettavaa lainsäädäntöä ja toimivaltaisia tuomioistuimia.

5) Suojellaan matkustajien oikeuksia:

- pyritään löytämään Euroopan parlamentin ja neuvoston sopu matkustajien oikeuksia koskevan EU-asetuksen 261/2004 uudistamiseksi.

6) Innovaatioiden ja digitaalisten teknologioiden avulla luodaan toimialalle kasvua:

- komissio arvioi tarvetta uudistaa lentoliikenteen lippujen varaus- ja jakelujärjestelmä (Code of Conduct for Computerised Reservation System);
- komissio ja EASA käynnistävät ilmailua koskeva Big Data-hankkeen, jonka tavoitteena on vahvistaa tiedon jakamista ja hyödyntämistä erityisesti ilmailuturvallisuuden parantamiseksi.

7) Miehittämättömien ilma-alusten potentiaali käyttöön:

- hyödynnetään miehittämättömien ilma-alusten käyttömahdollisuuksia ja niihin liittyvää teollista potentiaalia kehittämällä yhteistä lainsäädännöllistä viitekehystä osana erityisesti EASA-asetuksen uudistamista yhteistyössä toimialan kanssa;
- EASA valtuutetaan valmistelevaan yksityiskohtaisempia sääntöjä miehittämättömien ilma-alusten käytöstä sekä toimialan kehittämisen standardeista;
- kiinnitetään erityistä huomiota yksityisyyden suojaan, tietosuojaan, vastuu- ja vakuuskysymyksiin sekä ympäristönäkökohtiin.

8) Ilmailutoimiala kantaa vastuunsa ilmastopoliittista sitoumuksista sekä EU:n energiaunionin kehittämisestä:

- EASA, Eurocontrol, Euroopan ympäristövirasto ja komissio julkaisevat Euroopan lentoliikenteen ympäristöraportin;
- pyritään ICAO:n puitteissa sopimaan syksyn 2016 yleiskokouksessa globaalista markkinapohjaisesta ohjauskeinosta (joka korvaisi tai johon voitaisiin yhdistää EU:n oma lentoliikenteen päästökauppajärjestelmä);
- Single Europea Sky-sääntelyä kehitetään niin, että se tukee päästöjen vähentämistä. EU myös investoi 430 milj. euroa/vuodessa vuoteen 2020 saakka SES-hankkeeseen;
- EU:n melunhallinta-asetusta aletaan soveltaa ja uusi lentokoneiden melustandardi otetaan käyttöön vuonna 2017.

Komissio katsoo, että EU:n ilmailustrategian tavoitteiden toteutus edellyttää kaikkien toimijoiden ja sidosryhmien yhteistyötä sekä EU:n yhtenäisyyttä kansainvälisissä järjestöissä ja suhteessa kolmansiin maihin. Komissio pyrkii mahdollisimman nopeasti siihen, että uusi Eurocontrol-sopimus saataisiin voimaan ja EU:sta tulisi Eurocontrolin jäsen. Komission tavoitteena on myös kehittää yhtenäiset ilmailumarkkinat, jotka palvelevat kuluttajien etua, vähentävät kaupan esteitä, edistävät innovaatioita, ylläpitävät korkeaa turvallisuustasoa ja sosiaalista dialogia.

Asian käsittelyyn vaikuttavat olennaiset tekijät

-

Asiakirjat

KOM(2015) 598 lopullinen

EU-oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Tiedonannon perusteella komissio valmistelee erilliset lainsäädäntöehdotukset.

EASA-asetuksen uudistamista koskeva ehdotus annetaan tiedonannon rinnalla ja se annetaan EU:n perustamissopimuksen 100 artiklan 2 kohdan nojalla ja siitä päätetään 294 artiklan mukaisesti tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

LVM: Risto Saari, Jenni Rantio, Timo Koskinen, Maija Ahokas, Jari Gröhn
 TRAFI: Pekka Henttu, Matti Tupamäki, Päivi Jämsä, Susanna Metsälampi

EUTORI-tunnus

Myöhemmin

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
